

UN METGE FRANCÈS A BARCELONA: CLAUDE FRANÇOIS GUILLOT (1867 – 1934)

MAS GORDOA, Júlia

Introducció. Formació a Alger com a militar i metge

Claude François Guillot, fill de Louise Doriel i Benoit Guillot, va néixer el 5 de juny de 1867 a Vaulx-en-Velin, prop de Lyon (França). Claude Guillot era el petit de quatre germans, tres nois i una noia, provinents d'una família de la noblesa francesa. El seu pare tenia un rol important en la direcció de diligències de Lyon. Dedicar-se al transport en diligències en aquell context històric proporcionava una font segura d'ingressos ja que les diligències formaven part del mètode de transport més utilitzat als anys compresos entre 1816 i 1860. Així, els altres mitjans de transport van quedar subordinats a aquestes, fins al 1860 amb l'arribada del ferrocarril (tot i que les diligències seguien funcionant en vies secundàries).

Per tant, al pertànyer a una família benestant, Claude Guillot va poder formar-se des de petit en una escola de la ciutat. Més tard, entre 1882 i 1883, morí Benoit Guillot. Aquesta pèrdua va ser la desencadenant de l'allistament, per part de Claude Guillot, a l'exèrcit francès Arribat a aquest punt de la història, s'ha de contextualitzar la situació i relacions existents entre França i la zona nord-africana d'Algèria durant el segle XIX per entendre la trajectòria del nostre personatge.

El govern de Carles X, després de varies expedicions infructuoses, va començar la colonització d'Algèria al 1830. Aquesta invasió francesa fou llarga i va ser la causa de diversos efectes socials, polítics i econòmics. Es va dur a terme una diferenciació d'aquesta colonització amb d'altres europees a causa de la important arribada de francesos europeus i, consegüentment, de la barreja ètnica territorial. Per altra banda, hi va haver un procés d'assimilació dels autòctons algerians ja que, com en totes les colònies, el poder i les competències estaven en mans de la potència conqueridora. Cal destacar que França enviava part del seu exèrcit per tot el

seu imperi, incloent les colònies, per a dominar les poblacions i així poder controlar les possibles revoltes dels nadius o dels colons francesos.

D'aquesta manera, seguint amb la biografia de Claude Guillot, l'exèrcit l'acceptà a l'edat de 16 anys i l'enviaren a la base militar de l'Alger (Algèria). Guillot es traslladà a la colònia francesa junt amb la seva mare Louise que recentment havia quedat vídua

La vida a l'Alger consistia, al principi, en la combinació de la seva activitat militar i els estudis de medicina. En aquella època els estudis no eren especialitzacions com les actuals, és a dir, un metge era "un metge de tot". Posteriorment, un cop acabats els estudis (llicenciatura francesa), exercí com a metge militar, qualificació que li permeté dur a terme nombroses operacions i aprendre en aquell àmbit. Alhora, en el temps lliure fora de la vida militar, practicava la medicina en un consultori establert al seu domicili.

En el temps a l'Alger es casà amb una autòctona. Amb ella tingué dos fills, Ernest i Lluïsa Guillot. Uns quants anys més tard Claude Guillot es quedà vidu. Al cap de poc temps li despertà la iniciativa de viatjar fora d'Algèria, concretament a Barcelona, ciutat de la que li havien parlat sovint. Per tant, als 35 anys es traslladà a Barcelona amb un amic. Els seus fills, ja adults, i la seva mare decidiren quedar-se a l'Alger, ciutat on havien establert les seves vides.

Treball a Barcelona

Al agradar-li Barcelona, s'hi establí i muntà una clínica al carrer de la Gran Via de les Corts Catalanes. Podia exercir la medicina perquè, tot i que la seva titulació mèdica era francesa, el Col·legi de metges li convalidava.

Segons documentació de la Universitat de Barcelona, al 1896 C. Comas realitzava les primeres radiografies a la ciutat de Barcelona. En Claude Guillot, sempre amb ànim innovador, a principis de segle XX ja tenia un aparell de raigs X a la seva clínica. En aquell moment, la clínica Guillot era considerada una de les clíniques amb més reputació de tot Barcelona.

Les principals malalties socials d'aquella època eren la sífilis, l'alcoholisme i la tuberculosi. Aquesta última va presentar els

índex de mortalitat i morbiditat més alts fins a mitjans de segle XX. En l'àmbit clínic es volien conèixer l'origen, profilaxi i tractament d'aquesta malaltia per poder donar resposta a tota aquella gent sensibilitzada indirectament o directament amb la malaltia. Entre aquesta gent, es trobava Elvira Jené Martínez, germana d'una noia tuberculosa. Al ser una malaltia infectocontagiosa Elvira vivia amb la seva tia (en una altra zona de Barcelona). Al cap de poc temps la seva germana morí, però ella no va poder tornar a cas seva perquè la seva mare també s'havia infectat. Posteriorment, la mare també morí. La tia d'Elvira Jené, davant de la por sobre la possibilitat de la presència de la malaltia, al mínim símptoma enviaria a Elvira a un diagnòstic mèdic. I així va ser com Elvira, amb tos al pit, va anar a una de les clíniques més conegudes de Barcelona: la clínica de Claude Guillot.

Intermedi al Brasil

Elvira Jené i Claude Guillot es casaren a l'església de la Bonanova no gaire temps després de conèixer-se (ella tenia uns 19 anys i ell 37) ja que, entre d'altres aspectes, Claude volia establir una residència familiar i deixar la pensió on vivia. Poc després, una missió (ordre religiosa) va cridar a Claude Guillot perquè formés part d'una expedició al Brasil per a la investigació d'una malaltia contagiosa molt prevalent en aquella zona, possiblement la sífilis. Aprofitant la feina i amb el seu esperit encuriós, Claude Guillot decidí traspassar la clínica de Barcelona i anar, junt amb la seva dona, ja embarassada, al Brasil. Allí tingueren el seu primer fill, Claudio.

Durant la seva vida a Brasil, Guillot investigà sobre la malaltia i aplicà el seus propis medicaments. Observant els efectes que aquests produïen sobre la població indígena afectada, Guillot detectà la pèrdua de visió com a efecte secundari. Amb l'ànim d'afavorir la seva cura, Guillot i la seva família tornaren a Barcelona al 1906. D'aquest darrer viatge va aprendre molt més que coneixements mèdics, va conèixer una cultura indígena totalment diferent a la seva.

Tornada a Barcelona

L'any 1906 passa a residir al barri de Sant Gervasi. Poc abans de transcórrer dos anys a Barcelona, tingueren un altre fill, Jaume, qui morí als nou mesos. Dos anys més tard nasqué en Frederic, fill que també es portà dos

anys amb el següent, Joan. El darrer descendent que nasqué a la casa de Sant Gervasi va ser Elena. Mentre residien en aquell barri, Guillot va agafar transitòriament una nova clínica ja que, per les dimensions de la casa familiar, no podia tenir la consulta en el mateix lloc

AI temps de la Primera Guerra Mundial Claude Guillot fou cridat, com a ciutadà francès, a l'exèrcit. La seva dona també hi participà com a infermera, però tornà abans a Barcelona pel seu embaràs. Així es va traslladar al carrer Septimània número 47 (prop de la plaça Lesseps), on tingueren dues filles més, l'Elvira i la Beatriz. AI ser una casa més gran, Guillot disposava del consultori a la pròpia residència. Aquesta era una torre on la planta baixa era el consultori, el primer pis l'estança familiar i el soterrani els laboratoris.

A mitjans de la dècada del 1920, Guillot considerà que els laboratoris de Septimània eren massa petits per les seves investigacions i comprà una nova residència a l'avinguda de la República Argentina, número 92. Aquesta casa tenia una disposició semblant a la del carrer de Septimània, la gran diferència eren les dimensions i, per tant, la possibilitat de creació de noves zones com una capella cristiana, un colomar, una sala d'espera i un despatx.

Trasllat de consultori. El laboratori.

Una de les ampliacions més importants fou el laboratori. En aquell moment, Guillot disposava d'un laboratori gran (hi havia una cuina on podia tenir els seus autoclaus) i on podia començar a investigar al seu gust. Les últimes filles de la família, Clotilde i Mercedes, naixeren en aquesta casa, actualment qualificada en el patrimoni artístic i històric dels municipis catalans (Casa Josep Comas d'Argemir).

S'ha de tenir en compte que, en l'àmbit professional, Guillot tingué un conflicte amb el Col·legi de Metges de Barcelona quan disposava de la seva primera consulta. Tot va començar amb l'aparició de la revàlida de medicina francesa que sorgí a causa d'un mal diagnòstic/tractament de metges espanyols a França, el qual acabà amb la mort del pacient. Així, Espanya aplicà la mateixa conducta i implantà la revàlida a tots aquells metges estrangers. Guillot, al tenir el títol francès, l'havia de fer. Però, es va negar a fer-la ja que ho considerava una falta de respecte per tots aquells

metges que portaven molts anys exercint la professió. Per aquesta negació, el Col·legi de Metges de Barcelona li tragué el permís de visitar. Per tant, des del inici de la consulta de Sant Gervasi, Guillot visitava d'amagat a aquells pacients que seguien volent l'opinió d'un metge molt reputat.

El fet d'haver de fer les consultes d'incògnit va ser una raó afegida al trasllat de Septimània a la República Argentina. El laboratori d'aquesta darrera residència li permeté investigar i crear nous medicaments. El gènere d'entrada i de sortida d'aquell laboratori portava el nom d'un amic alsacià que era farmacèutic (Curz). Curz simplement li deixava la titulació perquè pogués realitzar la seva feina. Entre les nombroses investigacions que va fer es troben la creació de *Pulmoviosis A i B*, d'un medicament anomenat *Ipsina*, pels refredats, una investigació sobre el càncer, i altres.

Es coneixen altres aficions de Claude Guillot com la geologia i la perfumeria. Alhora invertí a nivell professional en altres empreses com l'explotació de mines de carbó.

Claude Guillot visqué a la casa de l'avinguda de la República Argentina fins a la seva mort, el 17 de desembre de 1934. L'any de la seva mort Guillot s'aprimà molt i, amb l'ànim inquiet, volgué visitar la seva família francesa a la qual no veia des de força anys enrere. Així, arribà a França el dia de la Puríssima i poc després tornà a Barcelona, on morí a causa d'un càncer d'estómac.

Després de la seva mort, la majoria d'utensilis, documents i llibres personals es van enviar al drapaire. La dona de Claude Guillot morí als 82 anys i, actualment, viuen tres de les seves filles (Clotilde, Elena i Mercedes) i força descendents que perduraran el llinatge Guillot.

ÀMBIT PROFESSIONAL

Tot i que durant la descripció de la seva vida personal ja s'han descrit força aspectes del seu exercici de la medicina, en aquest apartat es vol destacar algunes de les qualitats de Guillot i alhora mostrar que, tot i ser pràcticament desconegut, s'han fet petites publicacions sobre la seva trajectòria professional.

Primer, es pot caracteritzar a Claude François Guillot com a un metge emprenedor i amb ànim continu d'investigació. Aquest temperament emprenedor el va combinar amb una afició a la fotografia. Afició que li serví per a fotografiar tots aquells aspectes, entre els que es troben malalties, que considerava interessants.

Per tant, Guillot veia la fotografia com una disciplina capaç de documentar malalties. Gràcies a la col·lecció de fotografies que trobà Pere Formiguera (membre del Departament de Fotografia de la Fundació Joan Miró (1985-87) i del consell assessor del Departament de Fotografia del Museu Nacional d'Art de Catalunya), part de la recollida descriptiva de malalties de Guillot va ser exposada el 1994 al Centre d'Art de Santa Mònica (Barcelona) com a part de l'exposició de Josep Masana (1894-1979). Així, també se'l coneix com un dels metges fotògrafs que enriqueixen el patrimoni cultural del país.

D'altra banda, Claude François Guillot posseïa títols heretats de la noblesa francesa, però alhora també li havien atorgat títols per mèrits propis com el de membre d'honor de la Creu Roja i el títol honorari de cavaller del Sant Sepulcre. Un altre fet que demostra el seu prestigi foren les invitacions que tingué d'Alfons XIII.

Com s'ha vist anteriorment, Guillot tenia un esperit crític i innovador, caràcter que el permeté guanyar una reputació a la ciutat de Barcelona. Així, fruit de la seva recerca creava i comercialitzava els seus propis medicaments.

BIBLIOGRAFIA

Principal font d'informació: Elena Guillot i descendents.

http://bib.cervantesvirtua.l.com/portal/via_jerosespanoles/pcuarntonivel.jsp?conten=imagenes&pagina=imagenes6.jspp&fqstr=l&qPagina=0&qImagen=2

<http://www.mgar.net/africa/argelia.htm>

http://tdx.cat/bitstream/handle/10803/1377/3/contexto_fotografico.pdf?sequence=6

<http://www.pereformiguera.com/fotografo/biografia/biografia.htm>

http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/S6271/RX_ones_castellano.pdf

<http://www.cfnavarra.es/salud/anales/textos/vol22/n2/saludla.html>

<http://www.poblesdecatalunya.cat/element.php?e=6286>

AGRAÏMENTS

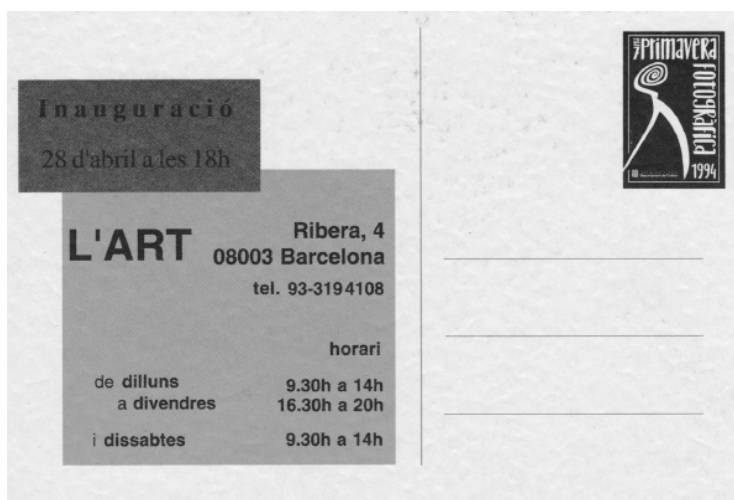
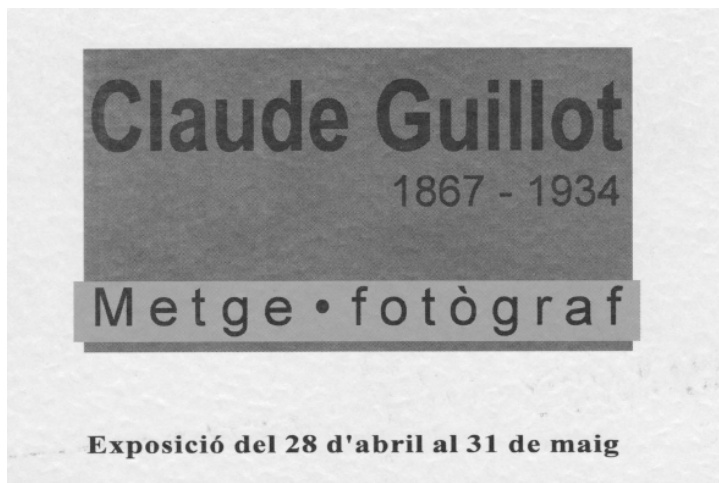
Agraïment especial per Elena Guillot Jené. Sense la seva aportació aquest treball hagués estat impossible.

Agraïment també al seu fill Joan Nebot i la seva dona Anna Galceran per la documentació aportada.

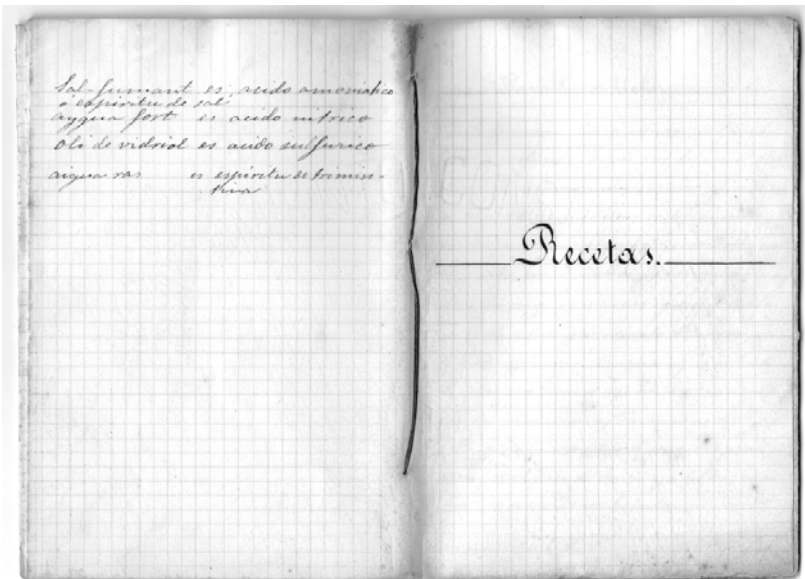
Finalment, per la meva mare, que m'ha suggerit aquest personatge per a l'estudi.

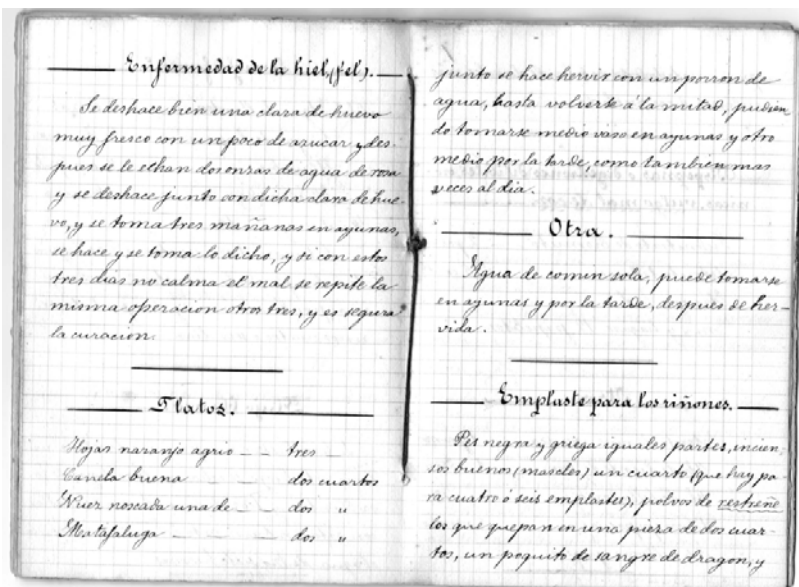
Benoit Guillot.

Cartell de l'exposició fotogràfica de 1994.

Pàgina de la llibreta de receptes de Guillot.

Pàgina de la llibreta de receptes de Guillot.